

Pozorovací protokol – výzkumník

Pozorovací protokol je zaměřen na řízení kurikula. Na základě pečlivého sledování vyučovacího procesu ve zcela konkrétní podobě prosím po vyučovací jednotce odpovídejte na otázky formulované v protokolu. Vynechejte ty otázky, na které odpovědět nemůžete (buď se daný jev v konkrétní podobě v dané vyučovací jednotce nevyskytoval, nebo nejste s to přesněji vymezit charakteristiku daného jevu). Prosím nedomýšlet tam, kde jste nepostřehli nebo jev nebyl dost markantní a nejste s to jej formulovat. V protokolu jsou dva typy otázek: otázka na niž odpovíte pomocí škály – tedy vymezíte v podstatě určitou úroveň nebo kvalitu určitého jevu, a otázky, na které odpovíte několika větami charakterizujícími daný jev.

Škola:

Třída:

Předmět a pořadí v rozvrhu:

Délka pedagogické praxe učitele(lky):

Aprobace:

Datum:

Příklad: Navazoval učitel ve vyučování na dříve zpracovávané vědomosti?

I-----I----- X -----I-----I				
byla to základní opora jeho práce ve vyučování	navazoval poměrně značně	často se odvolá- val na starší znalosti	minimálně	vůbec ne

1. Navazoval učitel ve vyučování na dříve zpracovávané vědomosti?

I-----I-----I-----I-----I				
byla to základní opora jeho práce ve vyučování	navazoval poměrně značně	často se odvolá- val na starší znalosti	minimálně	vůbec ne

2. Využíval učitel ve vyučování zkušeností žáků z jiných prostředí?

I-----I-----I-----I-----I				
důsledně a systematicky	dosti často, ale zhodnocoval ve vztahu k obsahu	často, ale jen jako vnější projev	zřídka kdy	vůbec ne

3. Ukládá učitel žákům úkoly, u jejichž řešení musejí využívat i jiných pramenů než je učebnice a slovo učitele?

I-----I-----I-----I-----I
ano, pravidelně poměrně často jen výjimečně, spíše z podnětu žáků nepravidelně nebo zřídka vůbec ne

4. Vedl učitel s žáky dialog ve vyučování?

I-----I-----I-----I-----I
dialog byl základním prostředkem komunikace byl častou formou spolupráce dialog se vyskytoval občas většinou absentoval dialog nebyl vůbec

5. Připouštěl učitel komunikaci žáků mezi sebou?

I-----I-----I-----I-----I
připouštěl jakoukoli komunikaci byla považována za samozřejmou pokud byla účelná připouštěl většinou nepřipouštěl nepřipouštěl, takovouto komunikaci trestal

6. Uváděli žáci vlastní názory a zkušenosti k tématu?

I-----I-----I-----I-----I
často a učitel na ně pozitivně reagoval poměrně často, ale práce s nimi byla nesystematická občas a učitel reagoval výjimečně vůbec ne

7. Mohou žáci ovlivňovat organizaci vyučování?

I-----I-----I-----I-----I
mohou a učitel často respektuje mohou jen málokdy výjimečně neusilují o to nepřichází v úvahu

8. Mají žáci možnost volit metodu práce při řešení problému i v jiných situacích?

I-----I-----I-----I-----I
ano a učitel to vítá, oceňuje, případně i poradí mohou při samotné práci, či řešení problémů většinou ne jen zřídka jen podle přikázané metody

9. Podílejí se žáci na vstupním zpracování obsahu vyučování?

I-----I-----I-----I-----I
ano, různými formami, učitel tak organizuje vyučování formou referátů doplňují některé údaje učitele jen velmi zřídka výjimečně vynikající žák nepřichází v úvahu

10. Vycházela aktivita ve vyučování také z iniciativy žáků, nebo jen z popudu učitele?

I-----I-----I-----I-----I				
často z iniciativy žáků, učitel vítá a pracuje s ní	často, většinou v situaci samostatné nebo skupinové práce	méně často, ale objevovalo se	velmi zřídka	vůbec ne, jen z popudu či příkazu učitele

11. Kladou žáci ve vyučování otázky ke zpracovávanému obsahu?

I-----I-----I-----I-----I				
ano, často, k prohloubení, rozšíření	kladou bez obav, když nerozumí výkladu	kladou jen zřídka	je to výjimečné	nekladou vůbec

12. Využíval učitel ve vyučování spolupráci žáků?

I-----I-----I-----I-----I				
sám organizoval ve vyučování spolupráci různých forem	připouštěl spolupráci v některých situacích	jen někdy umožňoval	neumožňoval	trestal za spolupráci

13. Vtahoval učitel žáky i do procesu hodnocení?

I-----I-----I-----I-----I				
systematicky a vždy	dosti často	jen občas a jen některé žáky	výjimečně	vůbec ne

14. Seznamoval učitel žáky na počátku vyučování s cílem jejich práce?

I-----I-----I-----I-----I				
vždy, konkrétně, součást motivace	vždy, ale často značně obecně	jen někdy, u větších témat	málokdy	nedělal to vůbec

15. Projevuje učitel tendenci k navazování sociálního kontaktu se žáky?

I-----I-----I-----I-----I				
systematicky a vždy	dosti často	jen občas a jen s některými žáky	málokdy	vůbec ne

16. Uplatňuje učitel ve vyučovací hodině princip teorie s praxí?

I-----I-----I-----I-----I				
systematicky a vždy	dosti často	jen občas	málokdy	vůbec ne

17. Je ve vyučovací hodině využíváno výchovných možností, jež skýtá?

I-----I-----I-----I-----I				
systematicky a vždy	dosti často	jen občas	málokdy	vůbec ne

18. Je ve vyučovací hodině splněn vytýčený výukový cíl?

I-----I-----I-----I-----I
ano, zcela částečně jen skupina žáků nebyl naprosto ne

19. Orientuje se učitel ve vyučování na chybu žáka?

I-----I-----I-----I-----I
orientace především převážně na vyrovnaně převaha orientace orientace
na dobrý výkon, dobrý výkon, s dobrý výkon na chybu pouze na
chyby chápe jako chybou pracuje i chyby chyby
stav zvládnutí učiva intenzivně

20. Působil učitelův výklad, jeho argumenty přesvědčivě?

I-----I-----I-----I-----I
velmi přesvědčivě, v podstatě přesvědčivě nedá se neutrálně nudně
opíral se i o zkušenosti zejména argumenty určit
žáků, jejich vědomosti

21. Dodržoval učitel důsledně princip pochopení učiva všemi žáky?

I-----I-----I-----I-----I
ano, usiloval o to snažil se, aby moc se mu to neusiloval předem diferenc-
až individuálním všichni žáci zvládli nedarilo o to val na ty, kteří zvlád-
přístupem alespoň základy nou a kteří ne

22. Snažil se učitel o individuální přístup k žákům?

I-----I-----I-----I-----I
převaha individuální funkční pracuje s jednotlivci minimálně vůbec ne
práce, málo práce individuální ve složitějších
s celkem třídy přístup situacích

23. Využíval učitel ve vyučování prvky soutěživosti žáků?

I-----I-----I-----I-----I
ano, často poměrně často, občas, zejména jen vůbec ne
a velmi účinně metodicky dobře při opakování výjimečně

24. Používal učitel ve vyučování funkčně nonverbální komunikace?

I-----I-----I-----I-----I
až přehnaná funkční gestika zdrženlivá gestiku- minimální mizivá,
gestikulace, i mimika lace i mimika gestikulace a studený
mimika mimika obličej

25. Používal učitel ve vyučování pochvaly?

I-----I-----I-----I-----I
velmi často šetřil pochvalami, moc nechválil, nerad chválil nechválil
a funkčně chválil jen výjimečně pochvaly nevýrazné pochvaly nevýrazné vůbec

26. Používal ve vyučování tresty?

I-----I-----I-----I-----I				
rád používal trestů	trestal i za maličkosti	trestal často	trestal za nesplnění povinností	velmi zřídka, jen za neadekvátní chování

27. Prováděl učitel na závěr vyučování určitá shrnutí?

I-----I-----I-----I-----I				
prováděl pravidelně ve spolupráci se žáky	prováděl sám pravidelně	jen u větších celků	jen občas	neprováděl

28. Organizoval učitel ve vyučování skupinovou spolupráci žáků?

I-----I-----I-----I-----I				
ano, často, je to součást způsobu práce učitele	ano, dosti často	zřídka kdy	výjimečně	vůbec ne

29. Byl racionálně využit všechen vyučovací čas?

I-----I-----I-----I-----I				
byl plně využit nejen pro vzdělání, ale i pro výchovu	byl využit kvalitně	byly menší „prostoje“	značné mezery	někdy až chaos, kdy žáci nepracovali

30. Usiloval učitel ve vyučování o rozvíjení logického myšlení žáků?

I-----I-----I-----I-----I				
usiloval, problémy, forma úkolů, dialog, vlastní výklad	usiloval, někdy i jen formální opakování	usiloval, ale moc se mu to nedařilo	moc neusiloval, spíše chtěl, aby žáci dobře znali látku	ani se o to nesnažil

31. Jaká byla schopnost učitele improvizovat?

I-----I-----I-----I-----I				
vysoká úroveň, dokázal propojit s látkou či situací ve třídě	nenechal se vyvést z míry, improvizoval v duchu potřeb učiva	částečně vyveden z míry, nedostatečně pohotový	málo pohotový, držel se pevně předem připraveného plánu	vyveden z míry, ztrácel souvislosti

32. Je ve třídě tvůrčí atmosféra i spontánní aktivita žáků?

I-----I-----I-----I-----I				
učitelem záměrně a výrazně rozvíjena	učitel ji vítal, pracoval s ní	rozvíjena v menší míře, spíše náhodně	jen výjimečné situace	byla až potlačována

33. Projevuje se ve vyučování přirozená autorita učitele?

I-----I-----I-----I-----I				
přirozená, vysoká	vysoká, založena na náročnosti předmětu	podloženou náročností předmětu	poměrně malá	téměř žádná

34. Preferuje učitel ve vyučování spíše hodnotu předávaných informací?

I-----I-----I-----I-----I
ano, je to ano, dosti zřídka kdy výjimečně vůbec ne
součást způsobu často
práce učitele

35. Je celkové rozvržení vyučovací hodiny promyšlené?

I-----I-----I-----I-----I
ano, velmi ano s obtížemi chaotické vůbec ne
pečlivě

36. Učitel má promyšlený cíl otázek?

I-----I-----I-----I-----I
ano, velmi ano s obtížemi téměř ne vůbec ne
pečlivě

37. Preferuje učitel své postavení mezi žáky?

I-----I-----I-----I-----I
ano, velmi ano někdy výjimečně vůbec ne
nekompromisně

38. Usnadňuje učitel učební činnost žáků?

I-----I-----I-----I-----I
velmi účinně usnadňuje snaží se téměř ne vůbec ne

39. Znal učitel učební styl žáka?

I-----I-----I-----I-----I
znal dobře, znal a někdy znal intuitivně neznal
systematicky využíval
využíval odhadoval

40. Byl učitel vnímavý k situaci ve vyučování?

I-----I-----I-----I-----I
velmi vnímavý vnímavý náhodně nebyl ignoroval

41. Snaží se učitel měnit učební styl žáků?

I-----I-----I-----I-----I
ano a úspěšně ano, i když jen u snažil se neusiloval o to ignoroval
se mu to dařilo některých žáků

42. Znal učitel učební kompetence žáků?

I-----I-----I-----I-----I
znal dobře, znal a někdy znal intuitivně neznal
systematicky využíval
využíval odhadoval

43. Kladl učitel důraz na zapojení všech žáků do vyučování?

I-----I-----I-----I-----I				
ano a úspěšně se mu to dařilo zejména individuálním přístupem	ano, i když slabší žáci často mimo aktivitu	usiloval o to, ale většina žáků bez zapojení	celkem o to neusiloval, soustřeďoval se na zdatné žáky	přezíral slabší a průměrné

44. Užívá učitel odborné termíny funkčním způsobem?

I-----I-----I-----I-----I				
velmi často	užívá	snaží se	částečně	nefunkční

45. Zajišťuje učitel žákům vnější podmínky pro učení?

I-----I-----I-----I-----I				
velmi často	zajišťuje	snaží se	částečně	vůbec ne

46. Pracoval učitel v běžném vyučování i s tzv. „okrajovými“ žáky (zvýšená výkonnost – snížená výkonnost)?

I-----I-----I-----I-----I				
ano a práce se mu na základě znalosti těchto žáků dařila	znal možnosti žáků a s tím pracoval	většinou orientace na „střed“	orientace na střed vylučovala kvalitní i slabé žáky	nevěnoval tomu pozornost

47. Jsou žáci schopni dát nové učivo do souvislostí s dosavadními poznatky?

I-----I-----I-----I-----I				
ano, často a velmi účinně	poměrně často, metodicky dobře	občas, zejména při opakování	jen výjimečně	vůbec ne

48. Jsou žáci schopni používat učivo v nových souvislostech?

I-----I-----I-----I-----I				
ano, často a velmi vhodně	poměrně často,	občas při opakování	jen výjimečně	vůbec ne

49. Vyvolával učitel u žáků pocity viny za jejich nedostatky?

I-----I-----I-----I-----I				
spíše pocity odpovědnosti za své výkony	snažil se spíše najít cestu k nápravě	zdůrazňoval nejen odpovědnost, ale i vinu	zvýrazňoval spíše žakovu vinu za nedostatky	výrazně jen žakovu vinu

50. Jaká byla „nápaditost“ hodiny?

I-----I-----I-----I-----I				
častější využívání originálních způsobů	běžné postupy společně s výraznějšími momenty originality	solidní využívání běžných metod a postupů	hodina v postatě v zasetém stylu	strnulá hodina

51. Je těžiště rozhodování zcela v rukou učitele?

I-----I-----I-----I-----I
ano, často poměrně často občas jen výjimečně vůbec ne

52. Zajímal se učitel o osobní problémy žáků?

I-----I-----I-----I-----I
zajímal, radil, vys- zajímal, snažil zajímal se jen o zajímal minimál- nezajímal, nene-
větloval, pomáhal se poradit některé problémy ně, jen pokud se chal se do nich
je řešit spíše studijního rázu mu vnutily vtahovat

53. Snažil se učitel žáky ve vyučování motivovat k učební činnosti?

I-----I-----I-----I-----I
velmi účinně moti- usiloval stále motivoval jen částečně vůbec ne
voval nejrozličnějšími o motivaci v některých
prostředky žáků situacích

54. Vlastní zaujetí učitele svým předmětem a motivační zhodnocení tohoto zaujetí?

I-----I-----I-----I-----I
učitelovo zaujetí zápal učitele zaujetí bylo možný zájem učitele učitel indiferent-
intenzivně působilo ovlivňoval žáky méně patrné o předmět byl skryt ní ve vztahu k
i na zájem žáků o předmět formálním jednáním předmětu

55. Jak učitel využíval pro aktivitu a zájem žáků zájmové orientace některých žáků?

I-----I-----I-----I-----I
znal dobře zájmy znal výrazné využíval, když se jen velmi spo- nezajímaly
žáků, programově zájmové orientace žáci sami přihlá- radicky, spíše se jej zájmy žáků
a systematicky a někdy využíval li k doplnění jen odvolal vztahy žáků
využíval ve vyučování

56. Je učitel na vyučovací hodinu dobře připraven?

I-----I-----I-----I-----I
výborně velmi dobře dobře nepřípraven naprosto
nepřípraven

57. Je ve výkladu vše náležitě vysvětleno?

I-----I-----I-----I-----I
ano, výrazné snaží se vysvětluje jen nemá snahu není vysvětleno
zaměření vše to, co považuje za nejnutnější

58. Jaká byla úroveň soustředění pozornosti žáků?

I-----I-----I-----I-----I
velmi vysoká vysoká průměrná nízká velmi nízká

59. Řídí se všichni žáci učitelskými pokyny?

I-----I-----I-----I-----I
všichni, učitel většina žáků asi polovina pouze skupina nikdo
to vyžaduje žáků

60. Do jaké míry jsou ve vyučování formulovány problémové situace a jak jsou žáci vtahováni do jejich řešení?

I-----I-----I-----I-----I
pravidelně, prob- velmi často, pro žáky, občas, a spíše výjimečně vůbec ne
lémy formulovány i učitelův výklad má řeší učitel
hlavně pro žáky problémový charakter